

Selecta in Deuteronomium

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ ΕΙΣ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟΝ ΕΚΛΟΓΑΙ.

12.805

Ἐλάλησε Μωϋσῆς πρὸς πάντας υἱοὺς Ἰσραὴλ κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο Κύριος αὐτῷ. Ἐπειδὴ ὁ μὲν Θεὸς τὴν δύναμιν ἀπεκάλυπτεν· ὁ δὲ προφήτης τῆς τῆ ἑαυτοῦ γλώσσης ἐκέχρητο πρὸς παράστασιν τῶν δεδηλωμένων. Κίνησις οὖν λέγεται ἢ προφητικὴ φωνή, οἷα παριστῶσα τὰ ὑπὸ Θεοῦ εἰρημένα. Καὶ εἶπα πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ. Οὐχ ἀπλῶς ὁ Μωϋσῆς φησιν, «εἶπον ὑμῖν» ἀλλ' ἐπειδὴ ἔμελλεν αὐτοῦ ἀναχωρήσαντος διαδέχασθαι αὐτὸν Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ, οὐκ ἄτοπόν φησι τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ καὶ ἐπόμενον. Προλαβὼν γάρ, φησὶ, παρεκάλεσα, καὶ, ὡς ἐπενεύσατε, ἐπέστησα κριτάς· ὥστε καὶ τῷ κατὰ προφητικὴν χάριν καὶ ὁδηγητικὴν διαδεχομένῳ με Ἰησοῦ τῷ τοῦ Ναυῆ πείθεσθε. Οὐ δυνήσομαι μόνος φέρειν ὑμᾶς. Καὶ τῶν προτέρων μεμνημένος, οὐκ ἀπ' Αἰγύπτου ἄρχεται· ἀλλ' ἀφ' οὗ ἔδωκεν αὐτοῖς δικαστὰς σοφοὺς καὶ παιδεύτας. Ἔδωκα τῷ Ῥουβὶμ καὶ τῷ Γάδ. Οἱ ὑποδεέστεροι 12.808 τάχιον ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ γίνονται· οἱ δὲ ἐπιεικέστεροι βράδιον ἀπολαμβάνουσιν. Οἱ μὲν γὰρ ὑπὸ Μωϋσέως πρῶτοι εἰλήφασιν τὴν κληρονομίαν· οἱ δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ ὕστερον. Ἀλλὰ καὶ περὶ πάντων δικαίων λέγεται, οὐ τῶν τυχόντων· ὡς γὰρ ὁ Ἀπόστολος φησιν· «Οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τε λειωθῶσιν.» Φωνὴν ῥημάτων ἦν ὑμεῖς ἠκούσατε, καὶ τὰ ἐξῆς. Οὐχ ὅτι ὁρατὴ ἢ φωνή, οὐδ' ὅτι φύσει φωνὴν ἔχει ὁ Θεός· τοῦτο γὰρ καὶ συνθέτου φύσεως ἂν εἴη· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ αἱ σάλπιγγες, καὶ αἱ φωναὶ, ὡς αὐτὸς οἶδεν ὁ Θεός, ἐπετελοῦντο ἐκ τῆς τῶν ὀρωμένων συνεχίας δημιουργούμεναι στοιχείων· τοῦ πυρὸς λέγω καὶ τοῦ γνόφου· ὥστε καὶ ἀκούεται φωνή, καὶ οὐχ ὁράται· ἀλλ' οὖν ἐπὶ τῶν τοῦ Θεοῦ θαυμάτων καὶ ἡ φωνὴ ὁράται. Καὶ ὤμοσεν ἵνα μὴ διαβῶ τὸν Ἰορδάνην τοῦτον. Μωϋσῆς, μὴ δοξάσας τὸν Θεὸν ἐπὶ τοῦ λαοῦ, ἐκωλύθη παρελθεῖν μετ' αὐτῶν, ἵνα μὴ ὄν ἐτίμων ζῶντα, ἐν θεῶν θεραπείαις τιμήσωσιν ἀπελθόντα. Διὸ δὴ καὶ ἀποθανόντος ἀφανῆ τὸν τάφον ἐποίησεν. Διαμαρτύρομαι ὑμῖν σήμερον τὸν τε οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Ὁ Θεὸς τοὺς αὐτὸν προσκυνούντας οὐ συγχωρῶν δαίμοσι συναπτεσθαι, ἀλλὰ τοὺς ἅπασι αὐτὸν ἐγνωκότας ἐκτὸς εἶναι κελεύων τῆς πρὸς ἐκείνους διαθέσεως, καὶ παραζηλῶν ἐν τῇ ἀποστασίᾳ τῶν λαῶν, τὰς μελλούσας αὐτοῖς προλέγει τιμωρίας διὰ τὴν πονηρίαν τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν. Ἐξ οἴκου δουλείας. Καὶ γὰρ ἀληθῶς τὰ σωματικὰ πράγματα καὶ ὑλικά, οἴκος ἐστὶ δουλείας, ὡς περὶ ἐκ τῶν ἐναντίων οἴκος ἐστὶν ἐλευθερίας. Ὑμεῖς γὰρ ἐστε ὀλιγοστοὶ παρὰ πάντα τὰ ἔθνη. Καλῶς τοῖς ἀπὸ τῆς μερίδος εἴρηται· «Ὀλιγοστοὶ ἐστε παρὰ πάντα τὰ ἔθνη.» Συγγενῶς τε τὸ, «Ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι,» καὶ τὸ, «Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης.» Ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι, καὶ τὰ ἐξῆς. Πάλιν τε αὖ ὅτι τὸ μάννα λόγος ἦν, εἰ καὶ ἄρτος δηλοῦται ἐν τῇ Ἐξόδῳ. «Οὗτος γὰρ, φησὶν, ὁ ἄρτος ὃν ἔδωκε Κύριος ὑμῖν φαγεῖν. Τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ συνέταξε Κύριος.» Διὰ τοῦτο δὲ τὸ μάννα «λεπτὸν ἦν ὡσεὶ κόριον λευκόν, ὡσεὶ πάγος ἐπὶ τῆς γῆς» ἐπειδήπερ ὁ λόγος οὗ σύμβολον ἦν τὸ μάννα ἐκεῖνο, λεπτὸν ἐστὶ τῆ αὐτοῦ φύσει, καὶ διῆκον διὰ πάντων πνευμάτων νοερῶν, καθαρῶν, λεπτοτάτων. Ἔστι δὲ καὶ ἡ σοφία πνεῦμα νοερὸν, ἅγιον, μονογενὲς, πολυμερὲς, λεπτὸν, καὶ τὰ ἐξῆς. Ἦν δὲ καὶ ὡσεὶ κόριον πρὸς τὸ εἶναι λευκόν. Φασὶ δὲ τὴν τοῦ κορίου φύσιν ὅλην δι' ὅλων λόγον ἔχειν σπέρματος, ὡς μηδὲ ἐν τῷ κατακόπτεσθαι τὸ τοῦ κορίου σπέρμα, ἐξαφανίζεσθαι αὐτοῦ τὴν δύναμιν, ὡς οὐκ ἔτι δυναμένην σπεῖρεσθαι.

Τοιοῦτος δὲ δι' ὅλου ὁ λόγος· καὶ πᾶν μόριον αὐτοῦ γεωργεῖσθαι 12.809 πέφυκεν ἐν καλῇ καὶ ἀγαθῇ, τουτέστι ψυχῆς. Ἔστι δὲ τὸ μάννα λευκόν. Φῶς γὰρ ὁ λόγος καὶ λαμπρὸν, καὶ κατὰ τοῦτο λευκόν, τῷ αὐτὸν συνιέντι καὶ τρεφο μένω ὑπ' αὐτοῦ. Ἔστι δὲ καὶ ὡσεὶ πάγος· συν εστραμμένος γάρ, καὶ οὐδαμοῦ πλαδῶν, οὐδὲ διεῖ ῥηκῶς, ἀλλὰ πάγιος, ἃ δὴ οὐρανοῦ λόγος, καὶ ἀπαγ γέλλων ἡμῖν τὰ οὐράνια. Ὁ γὰρ Κύριος ὁ Θεός σου εἰσαγάγη σε εἰς γῆν ἀγαθὴν καὶ πολλήν. Ἡμῖν ὁ Χριστὸς οὐ ταῦτα δώσειν ὑπέσχετο, ἀλλὰ οὐρανῶν βασιλείαν, καὶ γῆν ἀγαθὴν καὶ αἶδιον, ἧς χεῖμαρρος ὁ Χριστὸς, ποτίζων τοῖς τῆς σοφίας νάμασιν. Ἐκπορεύονται δὲ οἱ χεῖ μαρρῶι δια τῶν πεδίων καὶ ταπεινῶν καὶ γονίμων ἀνθρώπων, καὶ δια τῶν ὑψηλῶν ὀρέων, τῶν ἀνατει νομένων δια τὸ ὕψος τῆς θεωρίας εἰς οὐρανοῦς. Ἐκεῖ ὁ σῖτος ὁ στηρίζων καρδίαν ἀνθρώπου, καὶ κριθὴ τοὺς ὑποδεεστέρους τρέφουσα. Ἐκεῖ ἡ ἀληθινὴ ἄμπελος ὁ Χριστὸς. Ἐκεῖ τὸ ἔλαιον τὸ λιπαῖνον τῶν ὀσίων τὰς κεφαλὰς. Ὁμοίως καὶ ῥοαὶ, τὸ γλυκὺ μὲν ἔνδοθεν φέρουσαι, τῆς πολιτείας δὲ τὸ αὐστηρὸν ἔξωθεν ἐν δυσάμεναι. Ἐκεῖ ἡ συκῆ, οὐχ ἡ ἄκαρπος καὶ φύλλοις κομῶσα, ἀλλ' ἡ πλουτοῦσα τοῦ πνεύματος τὴν γλυ κύτητα. Ἐκεῖ ὁ γλυκασμὸς τοῦ φάρυγγος τοῦ Σωτῆ ρος ὁ ἐπιθυμητὸς, καὶ τὰ χεῖλη τῆς ἐν τῷ ἄσματι νύμφης κηρίον ἀποστάζοντα, καὶ οἱ λίθοι οἱ ἅγιοι, οἱ ἐπὶ τῆς γῆς κυλισθέντες πρὸς πειρασμοὺς ἀνένδοτοι, καὶ φύσιν σιδήρου ἀπομιμούμενοι. Ἐκεῖ τὰ μέταλλα τοῦ χαλκοῦ, ἐξ οὗ τὴν νοητὴν πανοπλίαν κατε σκεύασαν. Καὶ τὸ τούτων κεφάλαιον ἀπαύστως εὐλο γεῖν τὸν Θεόν. Τοῦ αὐτοῦ. Οὐκ ἔστι, φησὶ, πηλῶ καὶ πλινθεία μοχθεῖν, καὶ ταιλαιπωρεῖν, ἀλλὰ λίθους ἔχειν καὶ τούτους ἰταμωτάτους, καὶ μὴ ῥαδίως διαλυομένους, ὡς καὶ οἰκοδομαίαις ἐξαρκεῖν καὶ ἐπὶ πολὺ διαμένειν. Ταῦτα δὲ λέγει τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἀποστῆναι τῆς Αἰγύπτου βουλόμενος. Δια γὰρ τοῦ εἰπεῖν, «ἀγαθὴν,» τὸ γόνιμον ἔδειξε· δια δὲ τοῦ, «πολλήν,» τὸ μέγεθος καὶ τὸ πλάτος. «Οὗ χεῖμαρρῶι ὑδάτων (τοῦτο οὐκ ἐν Αἰγύπτῳ), καὶ πηγαὶ ἀβύσσων,» ὅπερ ἐξαιρετόν τῇ γῇ τῆς ἐπαγγελίας. Προσέθηκε δὲ καὶ «δια τῶν ὀρέων,» ὅπερ τῇ Αἰγύπτῳ οὐ πρόσσεστιν, ἀλλ' οὐδὲ ἀμπέλοις κομᾶ, οὐδὲ ἀφθονίαν ἔχει ἐλαίου· ἡ δὲ τῆς ἐπαγγελίας γῆ πάντα πλουσίως. Πρόσεχε σεαυτῶ, μὴ ἐπιλάθη Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου. Μετὰ τὴν τῶν ἀγαθῶν ἐπαγγελίαν εἰς νῆψιν αὐτοὺς διανίστησιν, τοῦ εὐεργέτου μεμνήσθαι, καὶ μὴ ἐξυβρίζειν τῷ κόρῳ, μηδὲ περιφρονεῖν τοῦ ταῦτα δωρησαμένου, καὶ ὅτι ἐκ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ δουλείας εἰς ἐλευθερίαν αὐτοὺς μετεκόμισεν. Οὐ ποιήσεις οὕτως Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου. Αἰτιᾶ ται τὸ θύειν τὰ ἑαυτῶν τέκνα τοὺς ἀνθρώπους τοῖς θεοῖς τῶν ἔθνῶν, ὡς ὠμὸν καὶ ἀπάνθρωπον· ὡς βδε λυκτόν. Καὶ τοὺς λέγοντας θύσαι θεοῖς τῶν ἔθνῶν οὐ μόνον ἀποστρέφουσαι δεῖ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀκοὴν τοῖς λόγοις αὐτῶν μὴ ὑπέχειν. 12.812 Οὐ προσθήσεις ἐπ' αὐτὸ, οὐδὲ ἀφελεῖς ἀπ' αὐτοῦ. Οἱ ἄνθρωποι ἀμαρτάνοντες γενικῶ λόγῳ διχῶς ἀμαρτάνουσαι, ἢ ὑπερβαίνοντες τὰς ἐντολὰς ἢ ὑποκενοῦντες. Ὅταν γὰρ μὴ ἀπὸ ἐπιστήμης πολι τευόμεθα, μηδὲ γινώσκοντες τὰ μέτρα τῆς δικαιοσύ νης σφαλλόμεθα, καὶ ἔσθ' ὅτε ὑπερβαίνοντες τὸν κα νόνα, φαντασίᾳ τοῦ ποιεῖν τι κρεῖττον, ἐκπίπτομεν τοῦ προκειμένου. Τοῦ αὐτοῦ. Οἱ οὖν μὴ ποιοῦντες πάντα, ἢ οἱ πλεῖόν τι ποιοῦντες, παράνομοι. Πᾶν κτῆνος διχηλοῦν ὄπλην, καὶ ἀνάγον μὴ ρυκισμὸν. Τὸ μὲν διχηλεῖν ἐπὶ τῆς ὄπλης, τὴν πο ρείαν καθ' ἣν πρὸς πᾶν ὀτιοῦν ἐρχόμεθα τῶν ἀγαθῶν σπουδασμάτων ἐμφάνειεν· ὁ δὲ μηρυκισμὸς, τὸ ἄνω τε καὶ κάτω ποιεῖν τῆς θεοπνεύστου Γραφῆς τοὺς λό γους, καὶ οἶον ἀναμασαῶσθαι καὶ καταλεπτύνειν ἐρεῦ ναις τὰ κεκρυμμένα τῶν θεωρημάτων. Πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτοῖς πτερύγια καὶ λε πίδες, φάγεσθε. Τῶν πτηνῶν οἶμαι ὅσα μὲν σκόλο πας ἔχει κατωτέρῳ τῶν γονάτων ὑπὲρ τὰς βάσεις καθαρὰ εἶναι βούλεται· ὅσα δὲ μὴ, ἀκάθαρτα. Ἐορτὴν σκηνῶν ποιήσεις σεαυτῶ ἐπτὰ ἡμέρας. Εὐρίσκομεν ἐν ταῖς Γραφαῖς τὸ ὄνομα τῆς ἐορτῆς καὶ τῆς πανηγύρεως, ὡσπερ παρὰ τῷ προφήτῃ λέγοντι· «Τί ποιήσετε ἐν ἡμέρᾳ πανηγύρεως καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἐορτῆς Κυρίου;» Ζητητέον τὴν

διαφορὰν ἑορτῆς καὶ πανηγύρεως. Πᾶσα μὲν οὖν, ἴν' οὕτως εἶπω, ἰλαρὰ ἡμέρα, ἐν ἧ προστέτακται ὡς ἐν ἀγία τάδε τινὰ παρὰ τὰς λοιπὰς ποιεῖν ἐξαιρετα, ἑορτὴ καλεῖται· οὐ πᾶσα δὲ ἐστὶ πανήγυρις, ἀλλὰ κατὰ τὸ ὄνομα, ὅτε ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναθροίζονται οἱ πανταχόθεν Ἑβραῖοι, ὥστε κατὰ τοῦτο τὴν μὲν πανήγυριν εἶναι ἑορτὴν, οὐκέτι δὲ πάντως τὴν ἑορτὴν πανήγυριν· οἷον σάββατα καὶ νεομηνίαι, ἑορταὶ εἰσιν· ἄζυμα δὲ καὶ αἱ ἡμέραι τῶν ἑβδομάδων καὶ σκηνοπηγίαι οὐ μόνον αἱ ἑορταί, ἀλλὰ καὶ πανηγύρεις, ὅτε προστέτακται πᾶν ἀρσενικὸν φαίνεσθαι ἐνώπιον Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου εἰς τὸν τόπον ὃν ἂν ἐκλέξῃται. Οὐ μετακινήσεις ὄρια τοῦ πλησίον σου. Πλησίον πολλαχοῦ πᾶς ἄνθρωπος εἴρηται. Τοῦ αὐτοῦ. Οὔτε γὰρ δεῖ τοὺς πέλας πλεονεκτεῖν, οὐδὲ τοὺς τῶν πατέρων ὄρους ὡς καλῶς παγέντας παρακελεύειν. Τοῦτο γὰρ αἴτιον πάσης συγχύσεως ἔσται, τῶν μὲν ὁμορούντων ὡς ἀδικουμένων, περι φρονουμένων δὲ τῶν ὀρισάντων. Πλησίον δὲ τινες πάντα ἄνθρωπον λέγουσιν. Ἐὰν δὲ καταστῆ μάρτυς ἀδικος κατὰ ἀνθρώπου. Ταῦτα μὲν ὁ νόμος πρὸς ἀσθενεῖς τοὺς Ἰσραηλίτας· ὁ δὲ Κύριος ὁ ταῦτα νομοθετήσας τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς φησὶν· «Ἠκούσατε ὅτι ἐρρήθη, Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ,» καὶ τὰ ἐξῆς. «Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ.» Τοῦ αὐτοῦ. Ταῦτα μὲν ἐπὶ αἰσθητοῦ καὶ τῶν κατὰ κόσμον, ἐπὶ δὲ τῶν ἡμαρτημένων ἡμῖν, οὐδενὸς δεῖται Θεός. Αὐτὸς γὰρ ἐπόπτης ἀπάντων καὶ κριτὴς. 12.813 Τίς ὁ ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος. Ὁ τοῖς γηΐνοις ἐγκείμενος καὶ οἰκίαν οἰκοδομῶν, καὶ φυτεύων ἄμπε λῶνας, ταῖς φιλοσαρκίαις ἡδονῶν ἠττώμενος, ἔσται πάντως δειλὸς τε καὶ ἄναλκис. Ἐὰν δὲ τινι υἱὸς ἀπειθῆς ἦ. Οὐχ ἀπλῶς βούλεται ἀναιρεῖσθαι αὐτοὺς παραπικραίνοντας τοὺς γο νεῖς· ἀλλ' ὅταν ἀμφοτέροι συμφωνήσωσιν οἱ γονεῖς κατὰ τοῦ παιδός. Ἐπειδὴ γὰρ ἂν τε ὁ πατὴρ ὀργισθῆ, καὶ ἀνελεῖν ὀρμήσῃ τὸν υἱόν, ἢ μήτηρ ἐπέχει· ἂν τε αὐτὴ παροξυνθῆ, ὁ πατὴρ οὐκ ἔῃ· καὶ σπάνιον ἔσται συμφωνῆσαι τοὺς γονεῖς κατὰ τοῦ ἰδίου αὐτῶν τέκνου, προστάττει ὁ Θεὸς, ὅταν ἀμφοτέροι συμφωνήσωσι κατὰ τοῦ παιδός, τότε καταλεύειν αὐτόν, οὐ τοὺς γεννήσαντας, ἀλλὰ τοὺς λοιπούς. Οὐ κατασπερεῖς τὸν ἀμπελῶνά σου διάφορον. Ἴνα μὴ ἀτονωτέρα γένηται ἡ γῆ, ὡς μήτε τὸ σπέρμα πλήρες ἀποδιδόναι, μήτε τῆς ἀμπέλου τὸν καρπὸν, ἀλλὰ καθ' ἑαυτοῦ ἕκαστον. Οὐκ ἀροτριάσεις ἐν μόσχῳ καὶ ὄνῳ ἐπὶ τὸ αὐτό. Τὸ γαῦρον τῆς ψυχῆς καὶ φιλόποννον τῷ φιλη δόνῳ καὶ παθητικῷ μὴ συζεύξης. Τοῦ αὐτοῦ. Ἡσαΐας δὲ πάλιν γράφει· «Μακάριοι οἱ σπείροντες ἐπὶ πᾶν ὕδωρ.» Ποῖον ὕδωρ, ἐφ' ᾧ δεῖ σπείρειν τὸ καλὸν σπέρμα; Εἴη δὲ τοῦτο βᾶπτισμα τῆς σωτηρίας, τὸ λουτρὸν τῆς παλιγγενεσίας. Σπεῖρε ἐπὶ τὸ μυστήριον τοῦ λουτροῦ, καὶ γίνῃ μακάριος. Ἐκεῖ βοῦς καὶ ὄνος πατεῖ, βοῦς ὁ καθαρὸς ὁ Ἰσραηλίτης, καὶ ὄνος ἀκάθαρτος ἐκ γένους ὁ ἀπὸ τῶν ἐθνῶν· ἴνα σύμβολον ἦ ἀμφοτέρα τὰ ζῶα τοῦ λόγου τοῦ τοῖς ἔθνεσι κεκηρυγμένου. Πατεῖ οὖν βοῦς καὶ ὄνος, φησὶ, τοῦτο τὸ ὕδωρ ὅπου σπείρειν θέλω μεν. Ἐὰν δὲ γένηται παῖς παρθένος μεμνηστευμένη ἀνδρὶ. Τὴν ἤδη μεμνηστευμένην γυναῖκα καλεῖ· οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰωσήφ καὶ τῆς θεοτόκου ἐλέχθη. Καὶ ἕως εἰς τὸν αἰῶνα. Ἐπειδὴ καὶ οὗτοι ἐκ πορνείας εἰσὶν ἀπὸ τῶν θυγατέρων τοῦ Λώτ· οὐ μόνον δὲ ἕως γενεᾶς δεκάτης ἄδεκτοι τῇ συναγωγῇ τοῦ Ἰσραὴλ εἰσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν αἰῶνα. Οὕτω βούλεται αὐτοῖς τὴν ἔχθραν αἰδίων εἶναι· κατὰ μὲν τὸ νόημα καὶ τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῆς θείας Γραφῆς, ἐπειδὴ τὸν Βαλαὰμ ἐμισθώσαντο, ἐφ' ᾧτε καταράσασθαι τοῖς Ἑβραίοις, ἀλλὰ καὶ τὰς αὐτῶν γυναῖκας καὶ τὰς θυγατέρας, ὅσαι ἦσαν ὠραῖαι τῇ ὄψει καὶ καλάι τῷ εἶδει, προέστησαν τοῦ γένους, ὥστε αὐτὰς δοῦναι πρὸς πορνείαν τοῖς Ἰσραηλίταις, καὶ πορνείαν διὰ τοῦτο χαλεπωτάτην προξενῆσαι τοῖς Ἑβραίοις· αὕτη δὲ ἦν τὸ ἀποστῆναι μὲν τοῦ Θεοῦ, τελεσθῆναι δὲ τῷ Βεελφεγῶρ· ὅπερ καὶ γέγονεν. Οὐκ ἐνεχυράσεις μύλον οὐδὲ ἐπιμύλιον. Ὅτι μονόλιθον, φησὶν, ἀδύνατον συντρίψαι τὸν σῖτον· δίδυμον γὰρ ἀρρένοθηλου κατασκευάζεται μύλος. Ἐπεὶ οὖν καὶ Ἰουδαῖοι μίαν διαθήκην ἔχουσιν· ὁμοίως δὲ καὶ πᾶσα αἵρεσις δοκοῦσα ταύτην τὴν καινὴν μόνην ἔχειν, οὐκ ἀλήθουσι ἐν τῷ μυλῶνι

τούτω, ἵνα γεύσωνται τοῦ ἐπουρανίου ἄρτου· ἐὰν 12.816 γὰρ, φησὶ, μὴ συντριβῆ καὶ ἀληθῆ ὁ σῖτος, ἄσιτοι μένουσιν. Ἐκ τούτου οὖν καὶ αὐτὸς ὀρμώμενος τὸν προκείμενον σαφηνίζω νόμον, «Οὐκ ἐνεχυράσεις μὺ λον,» τουτέστιν, οὐ μὴ βεβηλώσεις τὴν παλαιὰν καὶ οὐ μὴ ἀπώσεις αὐτὴν τῆς σῆς οἰκίας· «οὐδὲ ἐπιμύλιον» ἀντὶ τοῦ, τὴν καινὴν, «ὅτι ψυχὴν οὗτος ἐνεχυράζει,» τουτέστι τούτοις τρέφεται ἡ ψυχὴ ἀπολαύουσα νοητῶν ἐδεσμάτων. Ἀριθμῶ τεσσαράκοντα μαστιγώσουσιν αὐτόν. Ἀεὶ γε τετηρήκαμεν κακωτικὸν ὄντα τὸν μ' ἄρι θμόν· ὅθεν Μωϋσῆς ὁ μέγας τεσσαράκοντα ἡμέρας νηστεύσας, καὶ μετὰ τοῦτον ὁ Ἥλιος· ἀλλὰ καὶ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου οὐκ ἔφα γεν μ' ἡμέρας καὶ μ' νύκτας· καὶ ὁ μέγας δὲ κατακλυσμός ἐπὶ τῆς γῆς γίνεται, ὕντος τοῦ Θεοῦ, τες σαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας. Οὐκ ἐπιβαλεῖς αὐτοῖς σίδηρον. Ζητητέον διὰ τί σίδηρον οὐκ ἔα τῶν λίθων ἄψασθαι εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ θυσιαστηρίου χρησιμευόντων. Ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ λίθους ἀπελεκήτους προστάττει συναγαγεῖν, καὶ οἰκοδομησαί. Εἰ γὰρ ἄτοπον τὸ σίδηρον ἄπτεσθαι τοῦ λίθου πρὸς οἰκοδομὴν ἀρμόττοντος, πῶς οὖν ἄρα οἱ κίονες, πῶς οὖν αἱ σανίδες καὶ αἱ τούτων κεφαλίδες εἰργάσθησαν; Ἡ πῶς ὅσα ἐκ χαλκοῦ γέγονεν ἢ χρυσοῦ ἢ ἀργύρου, κατεσκευάσθη ἄρα ἄνευ σιδηροῦ; Καὶ πῶς οἶόν τε; Διὰ τούτων φανερόν μὲν, ὅτι οὐχ ἀπλῶς ἀπαγορεύει τὸ σίδηρον ἄψασθαι τῶν λίθων. Τίς οὖν ἡ αἰτία; Λέγο μὲν οὐ διίσχυριζόμενοι. Ταῦτα δὴ τοίνυν. Σκληρὸν σκληρῶ ἐπιβάλλειν καὶ συγκρούειν κωλύει. Μεγάλα γὰρ φιλεῖ τίκτεσθαι κακὰ ἐκ τῆς τῶν σκληρῶν συμμίξεως καὶ συγκρούσεως. Ἡ τὸν φόνον ὡς πορρωτάτω τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων ἐκβάλλει· καὶ μάλα δικαίως. Εἰ γὰρ οὐ χρὴ λίθῳ τῷ οἰκοδομουμένῳ εἰς τὴν τοῦ θυσιαστηρίου κατασκευὴν, ἢ τοῦ ναοῦ, σιδήριον ἐπιβάλλειν, πῶς οὐ μᾶλλον ἀπαγορευτέον τὸ σίδηρον ἀρπάζειν, καὶ κατὰ τοῦ πλησίον φονᾶν; Οὗτοι στήσονται εὐλογεῖν τὸν λαόν. Παρατηρητέον ὅτι οἱ εὐλογεῖν ταχθέντες ἀπὸ τῶν ἐλευθέρων γυναικῶν καὶ συγγενῶν τοῦ Ἰακώβ ἐγεννήθησαν· οὕτω οἱ δὲ καταρᾶσθαι ἀφορισθέντες ἀπὸ τοῦ ὄρους Γεβὰλ, ἀπὸ τῶν παιδισκῶν ἦσαν, πλην τοῦ Ῥουβὶμ καὶ τοῦ Ζαβουλών. Τέτακται δὲ ὁ Ῥουβὶμ μετὰ τῶν καταρωμένων, ὡς καὶ καταρώμενος ὑπὸ τοῦ πατρός. Εἰ δὲ καὶ τὸν Λευὶ κατηράσατο, ἀλλὰ λελύτρωται αὐτὸς τῇ ἱερατικῇ ἀξίᾳ. Μάλιστα γὰρ ἱερέως ἐστὶ τὸν λαὸν εὐλογεῖν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Συμεὼν ὡς ἐν μέσῳ τῆς Ἰουδα φυλῆς οἰκήσας, καὶ ὡς περ μέρος αὐτῆς γεγονώς, διὰ τοῦτο ὅπου Ἰούδας, ἐκεῖ καὶ αὐτὸς ἀριθμεῖται. Καὶ αὕτη ἡ εὐλογία ἦν ἠυλόγησε Μωϋσῆς. Αἱ παρὰ Ἰακώβ προρρήσεις, οὔτε πᾶσαι εὐλογίαι ἦσαν, οὔτε πᾶσαι ἀραί· αἱ δὲ παρὰ Μωϋσέως, πᾶσαι εὐλογίαι. Καὶ κατέσπευσεν ἐξ ὄρους Φαράν. Τουτέστι 12.817 τῷ μηκέτι τῷ Ἰσραὴλ χρηματίζειν, ἀλλὰ τοῖς ἐξ ἔθνων, καὶ τὸν νόμον ἔστησε. Τοῦτο γὰρ, «κατέσπευσεν ἐξ ὄρους Φαράν,» εἴτουν «κατέπαυσεν,» ὅπερ ἕτερα περιέχει γραφὴν, ἀντὶ τοῦ, σπουδαίως τὴν σκιὰν καταλείψει, καὶ τὴν ἀλήθειαν ἡμῖν φανερώσει. Σὺν μυριάσι Κάδης. Νῦν Κάδης οὐ τὸν τόπον λέγει, ἀλλὰ τοὺς ἀγίους. Κάδης γὰρ τὸ ἅγιον λέγεται τῇ Ἑβραϊδὶ γλώττῃ. Καὶ ἐφείσατο τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Τουτέστιν, ἔσωσε παραγενόμενος τοὺς οὐλαοὺς ποτὲ, νῦν δὲ λαοὺς Θεοῦ, τοὺς οὐκ ἠλημένους, νῦν δὲ ἐλεηθέντας. «Ἐν τούτῳ γὰρ, φησὶν ὁ ἀπόστολος Πέτρος, ἐφανερῶθι ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν.» Καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης λέγει ἐν τῇ καθολικῇ, ὅτι «τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ.» Καὶ ὁ μακάριος δὲ Παῦλος φησὶν· «Ὁ γὰρ τοῦ ἰδίου Υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν.» Ἐφείσατο οὖν τοῦ λαοῦ. Καὶ πάντες οἱ ἡγιασμένοι ὑπὸ τὰς χεῖράς σου. Πάντων γὰρ κρατεῖ, ὡς βασιλεὺς οὐρανοῦ καὶ γῆς. Ὡς βασιλεῖ παριστάμενοι, ὡς Θεῶν λειτουργοῦντες, ὡς ποιητῆ προσκυνοῦντες, καὶ ὑπ' αὐτόν εἰσιν· «αὐτὸς γὰρ καὶ τὰ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ.» Συναχθέντες ἄρχοντες λαῶν. Οἱ θεσπέσιοι μαθηταί, ἧ φησὶ καὶ ὁ Δαυὶδ ἐκ προσώπου αὐτῶν·

«Υπέταξε λαούς ἡμῖν, καὶ ἔθνη ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν.» Καὶ πάλιν· Ἄρχοντες λαῶν συνήχθησαν μετὰ τοῦ Θεοῦ Ἀβραάμ.» Τὴν κλήσιν οὖν δηλοῖ τῶν ἐθνῶν, ὡς τοῦ Θεοῦ μέλλοντος ἄρξιν ἐν ταύτῳ καὶ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τῶν ἐθνῶν. «Ἐγαπημένος» δὲ λέγεται ὁ Υἱός. «Οὗτος γάρ ἐστι, φησὶν, ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός.» Καὶ διὰ τοῦτο ἄρχει ἡμῶν ὁ Πατὴρ καὶ βασιλεύει.